

Kultur- og likestillingsdepartementet
Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Oslo, 12. april 2024

Kunnskapsbehov innen sivilsamfunn og frivillig sektor

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) er interesseorganisasjon til studieforbund i Norge. Studieforbundene støtter organisert opplæring i nær 500 frivillige organisasjoner og deres flere tusen lokale lag og foreninger.

I 2023 rapporterte studieforbundene over 46 000 kurs for over 550 000 deltagere. Det finnes dessverre lite forskning på feltet og det er behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget om læring i frivillig sektor. Det er i dag lite systematisk kunnskap om verdien av opplæring i frivillig sektor. Kunnskapen, ferdighetene og holdningene som utvikles og formidles gjennom ulike former for læring i frivilligheten har trolig svært stor verdi for samfunnet og for den enkelte.

Resultatet er at samfunnet verken kjenner til hvordan eller i hvilken grad opplæring i frivilligheten bidrar til samfunnets samlede nytte, det være seg for bevaring av vår immaterielle natur- og kulturarv eller som partner i offentlig tjenesteytelser.

Den siste forskningsrapporten som ble utarbeidet på feltet peker på at det er ytterligere forskningsbehov¹. Vofo har kartlagt følgende kunnskapsbehov for sektoren:

- 1. Frivillighetens kompetanse og ressursbehov for fremtiden:** Forskningen om frivillighetens kompetanse og ressursbehov for fremtiden er essensiell for å forstå hvordan man best kan styrke og utvikle frivillige organisasjoners evne til å møte samfunnets skiftende behov. Det er viktig å identifisere hvilke ferdigheter og ressurser som vil være nødvendige for at frivillige organisasjoner skal kunne opprettholde og utvide sin aktivitet.
- 2. Effekten av insentivfinansiering i frivilligheten:** Det er behov for forskning på effekten av insentivfinansiering i frivilligheten, som for eksempel studieforbund. Dette er avgjørende for å forstå hvordan økonomiske insentiver kan stimulere til økt aktivitet, deltakelse og kvalitetsforbedringer innen frivillige organisasjoner. Det er viktig å kartlegge hvordan slike finansieringsmodeller påvirker organisasjonenes evne til å rekruttere frivillige, utvide tilbudet sitt, og oppnå sine mål på en bærekraftig måte.
- 3. Rekrutering til videre læring:** Det er et behov for kartlegge og forstå samspillet mellom deltakelse i læringsaktiviteter i frivillig sektor og andre utdannings- og

---

¹ <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/studieforbundene-som-laeringskatalysator-2>

læringsarenaer. Dette kan gi oss bedre virkemidler for å styrke læring og deltakelse, både innad i sektoren og i samfunnet for øvrig.

4. **Studieforbund som inkluderingsarena:** Det er behov for å forstå hvordan åpne læringsaktiviteter kan fungere som inkluderingsarenaer, spesielt med fokus på barrierene som hindrer visse grupper i å delta. Å utforske strategier for å øke deltakelsen blant underrepresenterte grupper vil være avgjørende for å utvide studieforbundenes rolle som en inkluderende kraft i samfunnet. Dette inkluderer Identifisering av barrierer for læring innenfor frivilligheten, inkludert strukturelle, organisatoriske, og individuelle faktorer, og hvordan disse kan overvinnes.
5. **Læring og ferdighetsutvikling:** Det er behov for mer detaljert forskning på hvordan frivillige tilegner seg ferdigheter og kunnskap gjennom uformelle læringsprosesser. Dette inkluderer forståelsen av hvordan disse læringsopplevelsene kan overføres til andre områder av livet, som utdanning og arbeid. Sentralt her er det også kunnskapsbehov på hvordan frivillighetssektoren kan fungere som en arena for utvikling av lederskapsferdigheter, og hvordan disse ferdighetene kan gjenkjennes og verdsettes utenfor sektoren.
6. **Effektiviteten av opplæringsprogrammer:** Evaluering av opplæringsprogrammer som tilbys innenfor frivillighetssektoren, inkludert en vurdering av deres langtidsvirkninger på frivilliges kompetanse og engasjement.
7. **Læring gjennom digitalisering:** Med den økende bruken av teknologi i frivillighetssektoren, trengs det forskning på hvordan digitale verktøy og plattformer kan fremme læring og ferdighetsutvikling blant frivillige.
8. **Læringens sosiale verdi:** Det trengs ytterligere arbeid for å forstå den sosiale verdien av læring i frivillighetssektoren, spesielt hvordan slik læring bidrar til samfunnsbygging og sosial kapital.
9. **Måling og vurdering av læring:** Utvikling av metoder for å måle og vurdere læring og kompetanseutvikling blant frivillige, for å bedre forstå hvilke typer aktiviteter og engasjement som fremmer mest effektiv læring.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Stian Juell
generalsekretær

Mari Winsents
seniorrådgiver